

Aan
De voorzitter van het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

Datum
17 november 2020
Ons kenmerk
Cft 202000160
Pagina
1/5
Onderwerp

Telefoonnummer
+5999 4619081
E-mail
info@cft.cw
Uw kenmerk

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Bijlage

-

Reactie op de derde uitvoeringsrapportage 2020 van het openbaar lichaam Bonaire

Geachte heer Rijna,

Het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Cft) heeft op 30 oktober jl. de derde uitvoeringsrapportage (UR) over het begrotingsjaar 2020 van het openbaar lichaam Bonaire (OLB) ontvangen. Conform de Wet Financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Wet FinBES) dient de derde UR uiterlijk op 31 oktober ingediend te worden. De UR is tijdig bij het Cft aangeleverd.

Hierbij ontvangt u de reactie van het Cft op de deze UR. Het Cft heeft in zijn advies bij de tweede begrotingswijziging (BW) 2020¹ geadviseerd om, zodra duidelijk is welke financiële steun de Rijksoverheid² zal verstrekken om aan de in verband met Covid-19 verwachte inkomstenderving in 2020³ tegemoet te komen, deze met een BW te verwerken in de begroting. Het OLB heeft aangegeven deze informatie in de derde BW voor 2020 te verwerken en deze samen met de derde UR aan te bieden. Deze BW is echter niet verstrekt.

Procesgang

De derde BW voor het jaar 2020 is nog niet bij het Cft aangeleverd. Ook is de tweede BW voor het jaar 2020 nog niet door de eilandsraad vastgesteld. Op 2 april jl. heeft het OLB een tweede BW voor het jaar 2020 ingediend bij het Cft, waarop het Cft op 14 april jl. heeft geadviseerd. De BW voldeed niet aan artikel 19 lid 2 van de Wet FinBES en moest daarom worden aangepast. Op 9 juli jl. heeft het OLB de herziene tweede BW ingediend bij het Cft, waarop het Cft op 20 juli jl. een advies heeft uitgebracht.

¹ Cft, kenmerk Cft 202000095, Advies tweede begrotingswijziging 2020 openbaar lichaam Bonaire, d.d. 20 juli 2020.

² BZK, kenmerk 2020-00003664952, Noodpakket 2.0 Caribisch Nederland, d.d. 19 juni 2020

³ BZK, kenmerk 2020-0000632021, Aanvulling vrije uitkering 2020, d.d. 6 november 2020.

Het Cft heeft nog geen vastgestelde tweede BW ontvangen ter doorgeleiding aan de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) voor goedkeuring. Zonder een goedgekeurde BW bestaat er geen rechtmatige basis voor de hierin opgenomen baten en lasten. Het Cft constateert dat het begrotingsproces niet op orde is en adviseert u om het proces te verbeteren.

Begrotingsuitvoering

Het OLB presenteert in de UR USD 38,0 miljoen aan baten en USD 31,1 miljoen aan lasten. Het voorlopige resultaat over de eerste drie kwartalen van 2020 is hierdoor USD 6,9 miljoen positief. De goedgekeurde begroting gaat net als in voorgaande jaren uit van een nihil saldo over het jaar 2020. In de UR zijn verder de loon- en prijsbijstelling van de vrije uitkering⁴ en de aanvulling op de vrije uitkering op basis van het aangekondigde steunpakket⁵ niet verwerkt.

	Begroot 2018	3e UR 2018	Jaar-rekening 2018	Begroot 2019	3e UR 2019	Jaar-rekening 2019	Begroot 2020	3e UR 2020
<i>Baten</i>	56,8	41,3	64,0	73,6	72,5	91,6	87,5	38,0
<i>Lasten</i>	56,8	32,8	51,4	73,6	53,6	83,4	87,5	31,1
<i>Saldo</i>	0	8,5	12,6	0	11,7 ⁶	8,2	0	6,9

Tabel 1: overzicht baten en lasten 2018-2020 (miljoenen USD)

Baten

Tot en met het derde kwartaal 2020 is circa 43 procent van de begrote baten gerealiseerd. De realisatie bestaat voornamelijk uit de vrije uitkering van USD 22,9 miljoen. Het Cft mist een gedetailleerde toelichting op de baten. Uit de aangeleverde stukken is de totale verdeling van de baten moeilijk te herleiden. Het Cft verzoekt u om een nadere toelichting te geven op de realisatie van de baten tot en met het derde kwartaal.

De eilandelijke baten vallen als gevolg van de Covid-19 crisis lager uit dan begroot en bedragen tot en met het derde kwartaal USD 3,0 miljoen (begroting 2020: USD 6,8 miljoen). Als tegemoetkoming voor de eilandelijke inkomstenderving heeft het ministerie van BZK een bedrag van USD 3,4 miljoen aan steun beschikbaar gesteld. Deze baten zullen in het vierde kwartaal van 2020 worden ontvangen. U dient deze baten via een BW in de begroting op te nemen. Ook de loon- en prijsbijstelling vrije uitkering 2020 ten bedrage van USD 0,6 miljoen moet worden verwerkt in een BW. Het Cft verwacht dat bij ongewijzigd beleid, het OLB over 2020 een niet te rechtvaardigen overschot zal realiseren terwijl de begroting uitgaat van een nihil saldo.

⁴ BZK, kenmerk 2020-0000599037, Loon- en prijsbijstelling 2020, d.d. 21 oktober 2020.

⁵ BZK, kenmerk 2020-0000632021, Aanvulling vrije uitkering 2020, d.d. 6 november 2020.

⁶ Na correctie van de baten met de reeds geboekte vrije uitkering vierde kwartaal 2019.

U wordt conform artikel 22 van de Wet FinBES verzocht om op korte termijn een derde BW 2020 in te dienen. U dient hierbij rekening te houden met de nieuwe prognoses voor het vierde kwartaal en op basis hiervan aanpassingen aan te brengen in de begrote baten 2020.

Lasten

Tot en met het derde kwartaal is circa 35,5 procent van de begrote lasten voor 2020 gerealiseerd (in 2019: 27 procent).

In uw overzicht 'kosten in verband met Covid-19' geeft u aan dat USD 2,1 miljoen van de begrote USD 4,1 miljoen is besteed. Het Cft adviseert u om na te gaan of de resterende begrote middelen nog wel noodzakelijk zijn of dat het begrote bedrag verlaagd kan worden. Met een amendement op de eerste BW 2020⁷ heeft de eilandsraad besloten om USD 1 miljoen aan de algemene reserve te onttrekken om de post onvoorzien aan te vullen ter dekking van de Covid-19 lasten. Deze onttrekking heeft nog niet plaatsgevonden. U kunt overwegen of dit nog wel noodzakelijk is. Ook de besteding van de bijzondere uitkeringen loopt achter. In de eerste drie kwartalen is slechts USD 10,1 miljoen besteed van de begrote USD 31,4 miljoen.

Het Cft constateert dat zowel de baten als de lasten hoge onderschrijdingen tonen ten opzichte van de begroting.

Personeel

De goedgekeurde begroting 2020 gaat uit van 370,5 formatieplaatsen (fte) in loondienst. Uit de derde UR blijkt dat er eind september 2020 in totaal 360 fte in dienst zijn van het OLB. In het derde kwartaal van 2020 zijn zeven fte in dienst en vijf fte uit dienst getreden⁸.

De UR toont tot en met het derde kwartaal USD 14,1 miljoen aan personeelslasten. U verwacht in het vierde kwartaal nog 10,5 fte in dienst te nemen. Voor de rest van het jaar is er op basis van de huidige begroting nog USD 7,2 miljoen te besteden. Het Cft heeft ambtelijk vernomen dat de te verwachten personeelslasten voor het vierde kwartaal circa USD 5,8 miljoen zijn. Dit betekent een aanzienlijk verschil van circa USD 1,4 miljoen. Het Cft verzoekt u om een grondige analyse uit te voeren en de begrote personeelslasten in overeenstemming met de uitkomsten hiervan neerwaarts bij te stellen.

Het Cft heeft u in zijn reactie op de tweede UR 2020 verzocht hem te informeren over het onderzoek naar de personeelslasten dat door Deloitte is verricht.⁹ Graag ontvangt het Cft een kopie van het rapport en uw voornemens ter zake.

⁷ Cft, kenmerk Cft 202000069, Amendement eerste begrotingswijziging 2020 openbaar lichaam Bonaire, d.d. 2 juni 2020.

⁸ Tot en met het derde kwartaal zijn 21 fte in dienst en twaalf fte uit dienst getreden.

⁹ Cft, kenmerk Cft 202000106, Reactie op de tweede uitvoeringsrapportage 2020 openbaar lichaam Bonaire, d.d. 13 augustus 2020.

Liquiditeiten

De liquiditeitspositie van het OLB bedraagt conform het Geïntegreerd Middelenbeheer ultimo september USD 47,8 miljoen. Hiervan is USD 33,9 miljoen bestemd voor bijzondere uitkeringen, is USD 9,9 miljoen gereserveerd voor de bestemmingsreserves en resteert derhalve USD 4,0 miljoen werkelijk vrij besteedbaar.

De bestemmingsreserves die bij de vaststelling van de jaarrekeningen 2016-2018 zijn gevormd, zijn per eind september 2020 nog niet volledig besteed. Van het overschot 2019 is nog eens circa USD 7,2 miljoen toegevoegd aan de bestemmingsreserves, dit is in de derde UR verwerkt waarna eind september het totaal van de bestemmingsreserves USD 9,9 miljoen bedraagt.

De vorderingen zijn ultimo september 2020 toegenomen met USD 1,1 miljoen ten opzichte van juni 2020. Het Cft is zich bewust van de effecten van de Covid-19 crisis maar adviseert er zorg voor te dragen dat dit bedrag niet verder toeneemt.

Overheidsentiteiten en de collectieve sector

Op basis van artikel 9 lid 9 van de Wet FinBES dient het bestuurscollege (BC) jaarlijks uiterlijk 30 juni de jaarrekeningen van de overheidsdeelnemingen ter beschikking te stellen aan het Cft. Voor de aanlevering van de jaarrekening 2019 van de overheidsdeelnemingen heeft het Cft u op 10 juli jl. een rappelbrief gestuurd.¹⁰ In de reactie op deze jaarrekening 2019¹¹ en in het advies bij de ontwerpbegroting 2021¹² heeft het Cft hiervoor uw aandacht gevraagd. Het Cft constateert nu opnieuw dat nog steeds niet alle jaarrekeningen zijn ingediend. Voor de toetsing van de rentelastnorm conform artikel 11 lid 4 van de Wet FinBES dient het Cft over de voorlopige cijfers 2019 van de entiteiten in de collectieve sector te beschikken. Het Cft vraagt wederom uw aandacht hiervoor en verzoekt u om hem uiterlijk 15 december a.s. te informeren over de stand van zaken.

Het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft in zijn rapport van 27 oktober jl. de collectieve sector voor het OLB vastgesteld. Het Cft bedankt u voor uw bijdrage hieraan.

Financieel Beheer

De UR is voorzien van een stand van zaken van de 37 aanbevelingen die de accountant bij de jaarrekening 2019 heeft gegeven. U geeft aan dat door de Covid-19 crisis bepaalde werkzaamheden zijn vertraagd. Een aantal actiepunten heeft nog geen (aangepaste) startdatum. Het Cft verzoekt u om uw "update verbetertraject financieel beheer" aan te vullen met een overzicht van gerealiseerde punten en ook met de deadlines voor het afronden van de nog resterende actiepunten.

¹⁰ Cft, kenmerk Cft 202000088, Rappel aanlevering jaarrekeningen van overheidsentiteiten.

¹¹ Cft, kenmerk Cft 202000109, Reactie op de jaarrekening 2019 van het OLB, d.d.25 augustus 2020.

¹² Cft, kenmerk Cft 202000145, d.d.12 oktober 2020.

Bij het actiepunt 'Beheer van overheidsvennootschappen' geeft u aan dat het proces loopt. Graag verneemt het Cft van u welke concrete acties tot nu toe zijn genomen en welke (nieuwe) acties genomen gaan worden om zoals door u aangegeven, eind van het jaar 2020 alle vacante functies ingevuld te hebben.¹³

Het eindrapport van Deloitte over de inventarisatie van de AO/IC is opgeleverd. Ernst en Young (EY) heeft een "plan van aanpak versterken organisatie OLB" opgesteld en is gestart met het vervolgtraject om het OLB te helpen met het proces om tot een goedkeurende accountantsverklaring te komen. Het is van groot belang dat het OLB nu wel voortgang maakt ten aanzien van het verbeteren van het financieel beheer. Met staatssecretaris Knops heeft het OLB afgesproken dat het plan van EY nauwgezet zal worden gevolgd en uitgevoerd met behulp van de door het ministerie van BZK beschikbaar gestelde middelen voor dit traject. Hiermee krijgt u opnieuw een mogelijkheid het financieel beheer van het OLB een impuls te geven en op het vereiste niveau te brengen. Het Cft spoort u aan om de nodige daadkracht te tonen en beschikbare middelen en capaciteiten in te zetten om dit doel te bereiken.

Het Cft brengt nogmaals onder uw aandacht dat het op grond van artikel 34 lid 4 van de Wet FinBES afspraken met het bestuurscollege kan maken ter verbetering van het financieel beheer. In dit licht wenst het Cft maandelijks door uw BC te worden geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van het plan van EY. Hierbij dient specifiek aandacht te worden besteed aan de werkzaamheden van de concerncontroller in dit verband en het begroten en besteden van de personeelslasten, gegeven de jarenlange zorg op dit punt van het Cft.

Bij het onvoldoende nakomen van de door BZK gestelde voorschriften ofwel bij het met onvoldoende urgentie oppakken van het plan van aanpak van EY, kan de staatssecretaris ertoe overgaan een algemene of bijzondere aanwijzing te geven (artikel 34 lid 5 Wet FinBES). Het Cft zal de staatssecretaris van BZK hiertoe indien noodzakelijk adviseren.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De eilandsraad van het openbaar lichaam Bonaire
Het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire
Het hoofd Bedrijfsvoering en ondersteuning van het openbaar lichaam Bonaire

¹³ Collegegesprek met uw bestuurscollege op 27 oktober 2020.